

Marko Gregur: Knjizi svakako treba dati na vidljivosti radi poštovanja prema čitateljima

(/media/k2/items/cache/cda345ccc3c86119792e13765e73fa49_XL.jpg)

PODIJELI: [Tweetaj](#) [Podijeli](#)

KROZ UŠICU IGLE - Naš sugovornik Marko Gregur (1982.) rođen u Koprivnici, stručni je studij poslovne ekonomije završio na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, preddiplomski stručni studij odnosa s javnošću i medija na Vernu, specijalistički diplomski studij međunarodnih odnosa i diplomacije na Visokoj školi međunarodnih odnosa i diplomacije Dag Hammarskjöld u Zagrebu te sveučilišni diplomski studij novinarstva na Sveučilištu Sjever. Doktorand je i vanjski asistent na Odjelu za komunikologiju, medije i novinarstvo Sveučilišta Sjever. Predsjednik je Organizacijskog odbora međunarodnog festivala književnosti *Galovićeve jesen* te pokretač i predsjednik organizacijskog odbora festivala *Alpe Jadran* festival mladih pisaca (2016.-2018.). Jedan je od pokretača i glavni urednik časopisa za književnost *Artikulacije*.

Objavio je knjige *Lirska grafomanija* (Naklada Ceres, poezija, 2011), *Peglica u prosincu* (DHK PPO, kratke priče, 2012), *Divan dan za Drinkopoly* (Algoritam, kratke priče, 2014), *Kak je zgorel presvetli Trombetassicz* (Hena com, roman, 2017), *Mogla bi se zvati Leda* (Hena com, roman, 2018.) i *Vošicki* (Hena com, roman, 2020.) Roman *Kak je zgorel presvetli Trombetassicz* preveden je na slovenski, dramatiziran za Hrvatski radio, objavljen kao zvučna knjiga i dobitnik je nagrade *Katarina Patačić* kao najbolja knjiga na kajkavskom dijalektu objavljena te godine. Roman *Mogla bi se zvati Leda* bio je u užem izboru za nagradu *Gjalski* i objavljen je kao zvučna knjiga u izdanju Hrvatske knjižnice za slijepe. Za roman *Vošicki* dobio je *Nagradu Vladimir Nazor* i *Fric*. Tajnik je Društva hrvatskih književnika. (Naslovna fotografija: Tone Stojko)

- Kako ste shvatili svoju funkciju kao relativno novi tajnik tako visoke institucije kakva DHK svakako jest, što ona za vas znači? Ponudili ste niz novih ideja i veću vidljivost, a to je jako važno u današnje vrijeme, zar ne? Riječ je o zahtjevnoj i odgovornoj funkciji koja traži i vremena i rada i ideja. Pa da ih saznamo...

- Društvo hrvatskih književnika već je gotovo stoljeće i četvrt važan čimbenik hrvatskog književnog života, a tajnici Društva kroz povijest su nerijetko bili istaknuti pisci i ljudi pa je definitivno čast postati njihovim nasljednikom. No, mjesto tajnika nije počasno, nego operativno mjesto, i tako ga doživljavam. Društvo ima niz aktivnosti: objavljuje časopise Republika i Most, dok ogranci objavljuju časopise kao što su Nova Istra, Književna riječ..., objavljuje knjige, književne tribine, ima niz manifestacija diljem Hrvatske i dodjeljuje niz nagrada poput Gjalskog, Nagrada Dana hrvatske knjige, Galovića, Črnje itd. Puno je aktivnosti i programa koji postoje desetljećima, kao što su Zagrebački književni razgovori pokrenuti 60-ih godina, a nastojimo pratiti suvremeno vrijeme koje traži nove stvari pa smo tako ove godine pokrenuli web izdanje časopisa Most koji je posvećen međunarodnim književnim vezama na koji osim novih tekstova planiramo staviti sve brojeve časopisa koji izlazi od 1966. i pravo je blago hrvatske književnosti. Vidljivost je svakako važna, a tu smo napravili veliki pomak.

Sve može biti velika tema, ako je dobro napisano

- Kao mlad ali već ugledan i nagrađivan književnik, jer Vaša je knjiga/roman Vošicki je postigla veliki uspjeh, kako vidite perspektivu književnika danas i ovdje u Hrvatskoj? Vaša priča o tiskaru iz Koprivnice je, držim, bila uspješna jer je jednog relativno nepoznatog uglednika iz tzv. provincije stavila u fokus svekoliike pozornosti na „široj i dubljoj“ razini cijele države, pa i šire, a tome je pridonio vaš talent, ali i pozornost u sjajnoj opremi i dobrom plasmanu knjige/romana. Što danas znači izabrati pravu temu, kako postići da ona bude vidljiva široj javnosti i kako i na književnom planu decentralizirati Hrvatsku?

- Perspektiva književnika u Hrvatskoj je uvijek bila prilično slična: slaba. Ali takva je većina perspektiva, ili barem mnoge. Ove književničke ovise o perspektivama čitatelja, njihovih navika i kupovne moći, veličini kulture kako po kvaliteti tako i po kvantiteti, ali pisanjem se čovjek ionako ne bavi jer je perspektiva dobra nego jer misli da njime može promijeniti perspektivu. Nije sve dakako crno, dogodi se da domaća knjiga dopre do čitatelja, a perspektiva je u odnosu na nekad poboljšana razvojem knjižnica i raznim natječajima koje raspisuje Ministarstvo kulture, koji zapravo dobrim dijelom i čuvaju sustav od propasti. Što se teme tiče ona je dakako važna, ali kad sam pisao Vošickog više njih me pitalo zašto sam uzeo takvu temu, nekog zaboravljenog lokalnog tiskara. Jer, niti je moderna, niti je globalna, a to je danas takoreći imperativ. Čak mi je i njegov sin, koji je živio u Švicarskoj, a ja sam ga zvao da mi ispriča sve što zna i želi, rekao da se boji da ću dobiti visoke telefonske račune i da misli kako to nikoga neće zanimati i nitko to neće čitati. „Vi bute s tom knjigom propali“, tako mi je rekao. Postoje dakle velike teme, a opet, sve može biti velika tema, ako je dobro napisano. Tako dolazimo do stila i očišta, što je po meni važnije. Recimo da je tema cigla, ali do arhitekta i zidara je što će s njom napraviti – ljepotu ili ruglo, funkcionalnost ili estetiku... Puno je izbora, unatoč dobroj cigli.

Marko Gregur

VOŠICKI

**NAGRADA FRIC
2019/20**

za najbolju knjigu
fiksijske proze

*“Tiskara i knjižara bile su
puls njegova života, a žene i
politika žileti.”*

– Vaše ideje za *Noć knjige* bile su sjajne, jer je niz razgovora do duboko u noć, a mislim da ste rekli „i u dan“ bio pun pogodak, posebno zato jer je sve bilo dostupno i „online“ što je danas „sine qua non“ – kanite li nastaviti s tom praksom popularizacije knjige, s time što je ipak uvijek naglasak na kvaliteti?

- Noć knjige u Društvu hrvatskih književnika organizirali smo sa Zajednicom nakladnika i knjižara te uz suradnju Hrvatskog društva pisaca, i vjerujem da ćemo s njome nastaviti. Inicijativa je krenula od Slavka Kozine, predsjednika Zajednice, a za izvedbu je zaslužan Vedran Kukavica koji je to sjajno odradio. Bilo je puno pozitivnih reakcija, kako od gledatelja tako i od samih pisaca. Riječ popularizacija ima određene negativne konotacije pa kao da se zbog nje treba pomalo i ispričavati, ali knjizi svakako treba dati na vidljivosti i to na način da se predstavlja onako kako je jedino i ispravno – da se čitatelj osjeća ravnopravnim u trokutu autor-tekst-čitatelj jer ako čitatelj suobličuje tekst svojim čitanjem onda je logično da mu se u predstavljanju knjige ne docira nego se uspostavlja ravnopravni odnos. A ravnopravno je opušteno, pa i zabavno, zašto ne? Zabavno ne znači automatski manje pametno ili manje kvalitetno. Upravo suprotno, nedostatak kvalitete nerijetko se prikriva smrtnom ozbiljnošću.

Uz društvene mreže teže je nego prije cenzurirati bilo što

– I ciklus tribina s temom „bez cenzure“ na neki način provocira opće dosta ustajalo kulturno okruženje, zar ne? Jer je u nas i dalje „popularno“ šutjeti. A vi nudite kao goste tribine one koji su osjetili na svojoj koži što je to cenzura (Stipe Čuić npr. imao je zabranu pisanja, slično kao i Vošicki

koji je bio „u sosu“, kako se navodi u predstavljanju vaše knjige ... I Sanja Nikčević kod mnogih „previše govori o dobrom i svetom“, to se zna ...) I može se naslutiti da ona/cenzura i te kako „visi u zraku“, između redaka, u srazu s velikim korporacijama (pa i politikama) koji vladaju medijima, zar ne? Sve su to pokušaji s vaše strane u DHK-u da se stanje u društvu popravi, da se suočimo s prošlošću ali i budućnosti – koja bi napokon mogla i morala i za (ali ne samo) kulturu biti bolja?

- Tribinu Bez cenzure predložila je i pokrenula kolegica Lada Žigo, a Upravni odbor DHK pružio joj je punu podršku. Time se prostor Društva pretvara u prostor slobode, jer rasprava ljudi različitih mišljenja kod nas nije uobičajena i normalna, civilizacijska stvar, vjerojatno zbog povijesnih razloga, odnosno stoljetnih društvenih uređenja i političkih okolnosti u kojima je uvijek postojala jedna strana koja je smjela govoriti. Politika, a pogotovo korporacije vladaju medijima, ali društvene mreže ipak su otvorile mogućnost da se dopre do šireg broja ljudi i teže je nego prije cenzurirati bilo što.

– Vaše financijsko podupiranje u sklopu Natječaja za poticanje kulturnih aktivnosti od strane Fonda za kulturu (a započeto u prošlom mandatu i vodstvu DHK), a dodjeljuje se od naknada za javnu posudbu knjiga, svakako je pohvalno. Ima li puno zainteresiranih i kako ide odabir? Time DHK ulazi u red donatora , a što do pred koju godinu nije bilo zamislivo, dok je u davnijoj prošlosti bilo i te kako prisutno, zar ne?

- Društvo hrvatskih književnika kolektivna je organizacija koja temeljem ugovora s Ministarstvom kulture i medija te uz odobrenje Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo obavlja djelatnost kolektivnog ostvarivanja prava za hrvatske književnike. Jednostavno rečeno, Društvo je zaduženo za provođenje i nadzor, prikupljanje podataka i raspodjelu sredstava koju Ministarstvo kulture i medija daje za javnu posudbu, odnosno posudbu knjiga u knjižnicama, što znači da autor za svaku posudbu dobiva određeni iznos. U okviru te javne posudbe postoji mogućnost izdvajanja sredstava za potporu kulturnim projektima, što je jedne godine iskoristila već i tadašnja Uprava, a sadašnja Uprava i tajništvo ovu mogućnost planiraju koristiti svake godine te podupirati projekte diljem Hrvatske. Sredstva se dodjeljuju temeljen Natječaja za poticanje kulturnih aktivnosti Fonda za kulturu DHK, a zainteresiranih ima prilično i pokrivaju najširi spektar tema i ideja koje se dotiču književnosti i suvremenog trenutka.

- Imate li još ideja koje bi nam ovdje mogli „prišapnuti“ o tome kako strukturirati djelovanje DHK danas i ovdje? Je li primanje mladih članova u DHK jedan od vaših zadataka, jer naša je književna scena dosta aktivna i u mlađoj populaciji?

- Svako društvo čine njegovi članovi, a mladost je uvijek ta koja *turira*, i čeka poletjeti, u čemu je treba potaknuti, ali i pomoći, da ne izleti u prvom zavoju. Društvo je uvijek spremno za primanje mlađih članova, bez mladosti sve staje, ali jednako tako treba reći da je za Društvo najvažnija kvaliteta, a ne dob i da jednako očekujemo i dočekujemo angažman najmlađih, kao i najstarijih članova, onih koji su naši *senatori*. S druge strane, veseli i povratak onih koji su istupili uz Društva pa se u njega vratili, ili naznačili da bi to voljeli ili mogli učiniti. Kohezija, dakle, kao i uvijek, spoj mladosti i iskustva.-

DHK je spoj mladosti i iskustva, a najvažnija je - kvaliteta

- Kakav je vaš stav o tome da je svako njegovanje domoljubne tematike u svakom smislu „nazadno“, dok su „sloboda“ i „biti napredan“, „neopterećen prošlošću“ (!) nešto neupitno. A svi znamo da bez baštine i naših korijena (eto i vi ste u prvom romanu zapravo „odali dug“ svom rodnom gradu Koprivnici), bez saznanja tko smo i što smo nema ni onoga – kuda idemo, jer sve preuzima stihija i floskula kako je „sve dopušteno“? Je li to uistinu tako?

- Ranije sam već djelomično odgovorio na to pitanje: sve može biti tema, dobra tema, ako je književno vrijedna, odnosno ako je dobro napisano. Za mene nijedna tematika nema, ili ne bi trebala imati prednost, samim time ni zaostatak, pa tako ni domoljubna. Time jednako tako mislim i da se domoljubljem nema pravo pokrivati loša književnost, kao što se nema pravo pokrivati ni bilo kojom drugom temom, jer i to doprinosi da tema postane otrcana. Biti slobodan, znači moći pisati o bilo čemu, a danas se može pisati o bilo čemu. Naravno da su neke teme popularne i da će im mediji dati prednost, ali pisac bi trebao pisati o onome što ga pogoni i ne bi se trebao opterećivati medijima. Moja je tema tako bio stari zaboravljeni tiskar i nije me bilo briga je li to moderno i *in*, i hoće li smetati to što mi je tema provincijska.

– Pitanje kanona i toga što mu „pripada“ a što ne, pitanje vrednovanja naših, hrvatskih književnika, pa i u obveznoj lektiri, teme su koje rješavanju stručnjaci ali zanimanju/intrigiraju i širu javnost. Kako tu „biti pametan“, što se da napraviti, kako „odmjeriti“ posebno klasike i akademike, a da procjena bude objektivna i svi zadovoljni? Ili je to Sizifov posao?

- Spomenuo sam medije i čini mi se da je pitanje kanona u najvećoj mjeri pitanje koje tu i tamo potenciraju mediji pa mi raspravljamo o tome i iznosimo neka svoja viđenja i sviđanja, i iluzorno je očekivati da on odgovara svima i u jednakoj mjeri. Hoću reći, osim razlika u ocjeni teksta, kao da nas više zanima što je kanon nego što se s njime čini, odnosno čita li se. Tako mi slažemo kanon oko kojeg se ne slažemo, umjesto da gradimo čitatelja koji uopće ne čita te kanonske autore, a kanon dijelom stoji i zbog profesora književnosti. I sam bih nekog dodao, ponekog maknuo, ali što se zapravo time mijenja? Činjenica da djeca u određenom trenutku na znaju ili znaju naizust nabrojiti deset kanonskih imena i za to dobiti dovoljan ili odličan?

- Je li možda u pripremi neka nova knjigu? Ima li koji rukopis u ladici već gotov ili je još u fazi oblikovanja? Prateći vaše razgovore s novinarima izbjegavali ste odgovor, možete li ovdje barem malo odškrinuti svoja stvaralačka „vrata“- za HIU, u ovim ljetnim danima koji su namijenjeni odmoru ali uvijek i najavljuju plodnu jesen, a sigurni smo i vama?

- Moj najdraži i gotovo jedini odgovor na pitanje pišeš li obično je isti, kratak: pišem. I ne volim slušati kad mi netko naširoko objašnjava o čemu piše. Knjige su da se čitaju. Pišem, vidjet ćemo što će ispasti.

